

Motion om rädda almarna – ersätt sjuka träd med nya

Motion av Gabriel Kroon m.fl. (alla SD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Lars Strömgren

Sammanfattning av ärendet

Gabriel Kroon m.fl. (alla SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionärerna föreslår att vården av almar förenklas för stadsdelsnämnderna genom att dessa ges möjlighet att ta del av medel som är speciellt riktade mot sjukdomsdrabbade almar samt att trafiknämnden i samråd med stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att revidera trädmålet så att även träd som fälls på grund av sjukdom inkluderas i målet om återplantering.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, trafiknämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Kungsholmens stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att en revidering av trädmålet inte är nödvändigt då almar som fälls på grund av sjukdom redan omfattas av trädmålet.

Trafiknämnden beskriver hur nämnden arbetar med att bekämpa almsjuka och att nedtagna almar redan ingår i trädmålet.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser att påståendet i motionen om att träd som drabbas av almsjuka inte omfattas av trädmålet till viss del är missvisande men välkomnar att staden ser över och tydliggör hur trädmålet ska tillämpas när större trädbestånd som har drabbats av almsjuka behöver tas ned samt hur kompensationsplanteringar ska finansieras.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd anser att träd som fälls på grund av sjukdom inte är exkluderade från trädmålet och att kostnader för bekämpning av almsjukan idag bärs av trafiknämnden.

Kungsholmens stadsdelsnämnd ser att trafikkontoret bäst kan svara på vilken typ av resurser som skulle krävas för trafikkontorets möjlighet att stå för återplantering efter almsjukan utifrån trädmålets kriterier, även vad gäller parkmark.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Stadens träd är högt älskade av många och skapar förutom trivsamma och vackra miljöer även svalka vid värmeböljor, suger upp vatten och minskar därmed risken för översvämningar, förbättrar luftkvaliteten och tar upp koldioxid. Fler träd är alltså en mycket viktig fråga.

Den rödgröna majoriteten satsar därför på fler träd. I budget 2025 finns en satsning på trädplantering för stadsdelsnämnderna på 10 mnkr som bland annat kan användas till att återplantera träd som tyvärr behövt tas ner på grund av almsjuka.

I budgeten finns även en satsning på finansiering för att anställa en trädstrateg på trafikkontoret, en ny tjänst som ska arbeta med att förbättra trafikkontorets strategiska arbete med träd. I det ingår att kartlägga de träd som finns och hur vi får dem att må bra, var almsjuka breder ut sig och hur vaccinering och nedtagning av träd bäst bör göras för att förhindra att fler träd drabbas samt var nya träd ska planteras. Val av plats att plantera träd behöver väljas med omsorg för att ett träd ska få plats att växa sig stort med både trädkrona ovan mark och rötter under jord under minst 100 år framåt. Val av plats behöver inkludera flera olika parametrar som värmekartering, skyfallsproblematik, biologisk mångfald samt den komplexa miljö som stadens gaturum utgör med mängder av ledningar i marken.

Jag noterar att Sverigedemokraterna däremot i sitt budgetförslag för 2025 tar bort majoritetens satsning på en trädstrateg. Det är beklagligt eftersom det sinkar det arbete Sverigedemokraterna i sin motion påstår sig vilja prioritera.

Bilaga

Motion om rädda almarna – ersätt sjuka träd med nya, dnr KS 2024/406-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 27 november 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Linnéa Vinge (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen.
2. Därutöver anföra följande:

Sverigedemokraterna har i en motion föreslagit att trädmålet ska revideras så att även träd som fälls på grund av sjukdom ska inkluderas. Detta så att stadens nämnder får ett skärpt uppdrag att återplantera almar som har avverkats i almsjukans spår.

Förvaltningen anför att detta i teorin inkluderas i det skärpta trädmålet som antogs 2021/2022. Däremot framkommer en otydlig ansvarsbild mellan trafikkontoret och stadsdelsförvaltningarna avseende finansieringen av borttagna träd på grund av sjukdom och framförallt almarna. Bland annat hänvisas till att varje nämnd har finansieringsansvaret inom ordinarie budget samtidigt som trafiknämndens särskilda medel för sjuka almar inte inkluderar återplantering. Alla borttagna almar kan inte ersättas av nya vilda träd och därför behöver kommunfullmäktige följa upp och förtydliga återplanteringsuppdraget samt säkerställa tillräcklig finansiering

Ärendet

Gabriel Kroon m.fl. (alla SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionärerna föreslår att vården av almar förenklas för stadsdelsnämnderna genom att dessa ges möjlighet att ta del av medel som är speciellt riktat mot sjukdomsdrabbade almar samt att trafiknämnden i samråd med stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att revidera trädmålet så att även träd som fälls på grund av sjukdom inkluderas i målet om återplantering.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, trafiknämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Kungsholmens stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Trädmålet innebär att för varje träd som tas ned på gator, torg och i anlagda parker, ska staden plantera två nya träd. Vidare ska krontäckningsgraden öka på stadens gator och torg.

Målet om återplantering gäller även för träd som fälls av sjukdom. Samtliga träd oavsett art, som inte står på gator, torg eller i anlagda parker är exkluderade från trädmålet.

Ansvar för återplantering av träd delas mellan trafikkontoret och stadsdelsförvaltningarna, beroende på om ersättningen berör parkmark, gata eller torg. Trafikkontoret har det stadsövergripande ansvaret för inventering, fällning och destruering av almsjuka almar i hela staden, vilket möjliggör en samlad bild över almsjukans utbredning. Trafiknämnden har fått särskilda driftmedel för inventering av stadens almar, vaccinering och vid behov nedtagning och stubbfräsning. Återplantering av träden ingår inte i de särskilda driftmedlen, detta finansieras inom respektive nämnds budget. Utöver ordinarie budget ansöker förvaltningarna därför även om särskild budgettilldelning i form av exempelvis klimatmedel eller medel för biologisk mångfald för återplantering av träd.

I dagsläget sker vanligen ersättning efter nedtagna almar med annan trädsort. Utvecklingen av resistent almar pågår men än så länge är det för tidigt att ersätta almsjuka almar med nya almar på grund av att även de nya almarna angrips. Trafikkontoret har vaccinerat runt 230 almar på gatumark och på olika stadsdelsförvaltningars parkmark. Om ovanligt många träd behöver tas ned, till exempel beroende på utbrott av almsjuka, är det svårt att finansiera ersättningsträd för samtliga träd. Detta kan leda till att träd inte ersätts även om det står i konflikt med trädmålets intentioner. Inom staden saknas särskilda medel för att genomföra

kompensationsplanteringar i linje med trädmålet, oavsett om berörda träd är drabbade av almsjuka eller inte.

Stadsledningskontoret anser att en revidering av trädmålet inte är nödvändigt då almar som fälls på grund av sjukdom och som står på gator, torg eller i anlagda parker redan omfattas av trädmålet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Motion om att rädda almarna – ersätt sjuka träd med nya, av Gabriel Kroon m.fl. (SD) besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2024 följande.

1. Trafiknämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Trafiknämnden justerar beslutet omedelbart.

Reservation av Anders Lindman (SD), se Reservationer m.m.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 31 maj 2024 har i huvudsak följande lydelse.

De två stadsövergripande trädmålen antogs av trafiknämnden den 21 april 2022, dnr T2021-02405. Trädmålen innebär att för varje träd som tas ned på gator, torg och i anlagda parker, ska staden plantera två nya träd. Vidare ska krontäckningsgraden öka på stadens gator och torg.

Ansvarsfördelning

Ansvar för att plantera och sköta om stadens träd är uppdelat på fler nämnder och bolag. Trafikkontoret ansvarar för återplantering av träd som kontoret tar ned på gator och torg och i de anlagda parker som kontoret förvaltar. Kontoret ansvarar också för återplantering av träd som tas ned i stadsdelsförvaltningarnas anlagda parker med anledning av trafikkontorets infrastrukturprojekt. Trafikkontoret ansvarar inte för att plantera ersättningsträd för träd som av andra anledningar än trafikkontorets projekt tas ned i anlagda parker.

Återplantering

I det tjänsteutlåtande som ligger till grund för trädmålet, dnr T2021- 02405, har kontoret beskrivit att om ovanligt många träd behöver tas ned, t.ex. beroende på utbrott av almsjuka, blir det svårt för kontoret att finansiera ersättningsträd för samtliga träd. Med detta sagt gäller målet om återplantering även för träd som fälls av sjukdom. Om träden står på gatumark ansvarar trafikkontoret för att ersätta dem.

Almsjuka

Trafiknämnden har fått särskilda driftmedel för inventering av stadens almar, vaccinering och vid behov nedtagning och stubbfräsning. Återplantering av träden ingår inte i de särskilda driftmedlen, utan detta ska finansieras inom respektive nämnds budget. Kontoret har, inom ramen för dessa särskilda driftmedel och i syfte att begränsa smittspridningen av almsjukan för att kunna bevara stadens bestånd av almar, tagit ner cirka 700 almar år 2023. Av dessa stod 650 på parkmark. Många av de almar som tagits bort på parkmark och naturmark har varit uppvuxen sly i lite större storlek. Dessa ersätts naturligt av andra trädarter, t.ex. ask och lönn, och kommer därför inte att återplanteras. Kontoret följer utvecklingen av resistent almar men än så länge är det för tidigt att ersätta almsjuka almar med nya almar pga. att även de nya almarna angrips. Kontoret har också vaccinerat runt 230 almar, både på gatumark och på olika stadsdelsförvaltningars parkmark. På så sätt har vården av almar förenklats för stadsdelarna och stadsdelarna har också indirekt fått del av medel som är speciellt riktat mot sjukdomsdrabbade almar.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 augusti 2024 följande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen

Reservation av Emelie Wassermann (SD), se Reservationer m.m.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 maj 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Beslut om det stadsövergripande trädmålet fattades i trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden i augusti 2022, och det står i stadens budget att det ska gälla alla gator, torg och parker i hela staden.

Enligt protokollsutdrag från trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden från augusti 2022 innebär det stadsövergripande trädmålet att för varje träd som tas ner på gator, torg och i anlagda parker ska staden plantera två nya träd. Vidare anger det stadsövergripande trädmålet att krontäckningsgraden ska öka på stadens gator och torg. Enligt bland annat Naturvårdsverket anger krontäckningsgrad hur stor andel av en yta som skuggas av trädkronor.

Mot det som bakgrund kan förvaltningen konstatera att påståendet i motionen om att träd som drabbas av almsjuka inte omfattas av trädmålet till viss del är missvisande. Samtliga träd som inte står på gator, torg eller i anlagda parker är exkluderade från trädmålet. Det innebär att träd med almsjuka kan vara exkluderade, men inte på grund av sjukdomen.

Samtidigt vill förvaltningen förtydliga att det inom staden saknas särskilda medel för att genomföra kompensationsplanteringar i linje med trädmålet, oavsett om berörda träd är drabbade av almsjuka eller inte. Däremot blir avsaknaden av medel extra

kännbart när stora trädbestånd behöver tas ner samtidigt, vilket kan leda till att träd inte ersätts även om det står i konflikt med trädmålets intentioner.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att det finns ekonomiska utmaningar kopplat till att ersätta träd då större bestånd som har drabbats av almsjuka behöver tas ned. Förvaltningen välkomnar därför att staden ser över och tydliggör hur trädmålet ska tillämpas, samt hur kompensationsplanteringar ska finansieras.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd godkänner tjänsteutlåtandet som svar på motionen.

Reservation av Pär Gustavsson (SD), se Reservationer m.m.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 maj 2024 har i huvudsak följande lydelse.

När trädmålet infördes var det många stadsdelar som påtalade att det skulle innebära både ökade kostnader, men även svårigheter att hitta plats för de nya träderna då ambitionen är att de ska planteras inom samma stadsdelsområden. I små och/eller tätbebyggda stadsdelar kan det vara svårt att hitta lämplig yta. Vad gäller kostnader för bekämpning av almsjukan så bärs de kostnaderna i dagsläget av Trafikkontoret. Om den kostnadsfördelningen ska ändras kommer stadsdelarna att behöva nya särskilt riktade medel för detta, så att sjukdomen kan bekämpas och kostnader för nyplantering bäras. Förvaltningen ser dock hellre att trafikkontoret fortsatt ansvarar för frågan.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Reservation av Liliane Åkerlund (SD), se Reservationer m.m.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 juli 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen arbetar utifrån stadsdelsnämndens mål om att Kungsholmen ska vara en grön och resilient stadsdel med hög biologisk mångfald bland annat genom olika åtgärder för att åstadkomma ett hållbart trädbestånd. För att bibehålla och utveckla ett hållbart trädbestånd arbetar förvaltningen med att besiktiga, inventera och mäta in träd i parker och grönområden. Det är viktiga verktyg för att sedan planera för återplantering och förnygring av trädbeståndet. Förvaltningen arbetar efter principen att plantera två nya träd i de fall ett träd behöver fällas i anlagda parker. Almsjukan

har gjort att ett stort antal träd har tagits ned och det systematiska arbetet med återplantering fortsätter. Däremot undantas trädfällningar på grund av almsjukan principen om ersättning med två nya träd eftersom detta bland annat inte är ekonomiskt möjligt för förvaltningen.

Beslut om fällning av träd görs efter noga avvägningar. En vanlig anledning till att träd tas ned är att de bedöms utgöra fara för tredje man. Oftast övervägs dock i första hand en säkerhetsbeskränning istället för fällning. I övrigt kan träd som är svårt skadade, döende eller döda tas ned. På de platser där det är möjligt kan förvaltningen bevara stående eller liggande död ved som ett sätt att främja biologisk mångfald.

Förvaltningen ser att almar som drabbas av almsjukan och som till följd av detta fälls, leder till en omfattande förlust av stora och små träd i parker och grönområden. Inom Kungsholmens stadsdelsnämndsområde har konsekvenserna av almsjukan tydligt märkts av vid bland annat Norr Mälarstrands parkstråk, i Rålambshovsparken, Smedsudden och längs Kungsholms strandstig. Almarna är ofta storvuxna träd som har stor betydelse för parkernas estetiska, kulturhistoriska och ekologiska värden. Förlust av den rödlistade inhemska almen påverkar också den biologiska mångfalden i stort. I dagsläget sker vanligen ersättning efter nedtagna almar med annan trädsort. Forskning pågår för att få fram resistent almsorter och vissa hybridarter finns att tillgå i begränsad omfattning. Dessa arter kan i vissa fall användas i ersättningen men kunskapen om arternas resistens mot sjukdomen på lång sikt är begränsad än så länge. För att inte gynna spridning av sjukdomen ytterligare kan ett mer varierat trädbestånd i parkerna också vara nödvändigt.

Trafikkontoret har det stadsövergripande ansvaret för inventering, fällning och destruering av almsjuka almar i staden, även på parkmark. Förvaltningen är positiv till att trafikkontoret har det stadsövergripande ansvaret eftersom en samlad bild över almsjukan behövs för att följa sjukdomens utbredning över tid. Plantering och etableringsskötsel av nya träd innebär stora kostnader som sträcker sig över flera år. Ansvaret för återplantering av träd delas mellan trafikkontoret och stadsdelsförvaltningarna, beroende på om ersättningen berör parkmark, gata eller torg. För att arbeta med ersättning av nedtagna träd utifrån trädmålet använder förvaltningen utöver ordinarie budget även särskild budgettilldelning i form av exempelvis klimatmedel eller medel för biologisk mångfald. Förvaltningen har kunnat återplantera träd i områden där almar fällts genom planerade investeringsprojekt eller genom tilldelning av särskilda medel. Ett exempel är Smedsudden där tre större almar fälldes 2022-2023 och förvaltningen genom medel för biologisk mångfald kunde återplantera 11 träd på platsen 2023. Förvaltningen ser dock att mer resurser i form av tid och budget skulle kunna göra att ersättningen kan ske snabbare än i dagsläget. Förvaltningen ser att trafikkontoret bäst kan svara på vilken typ av resurser som skulle krävas för kontorets möjlighet att stå för återplantering efter almsjukan utifrån trädmålets kriterier även vad gäller parkmark.

Reservationer m.m.

Trafiknämnden

Reservation av Anders Lindman (SD)

Att tillstyrka motionen samt att därutöver anföra:

Sverigedemokraterna har i en motion föreslagit att trädmålet ska revideras så att även träd som fälls på grund av sjukdom ska inkluderas. Detta så att stadens nämnder får ett skärpt uppdrag att återplantera almar som har avverkats i almsjukans spår. Förvaltningen anför att detta i teorin inkluderas i det skärpta trädmålet som antogs 2021/2022. Däremot framkommer en otydlig ansvarsbild mellan trafikkontoret och stadsdelsförvaltningarna avseende finansieringen av borttagna träd på grund av sjukdom och framförallt almarna. Bland annat hänvisas till att varje nämnd har finansieringsansvaret inom ordinarie budget samtidigt som trafiknämndens särskilda medel för sjuka almar inte inkluderar återplantering. Alla borttagna almar kan inte ersättas av nya vilda träd och därför behöver kommunfullmäktige följa upp och förtydliga återplanteringsuppdraget samt säkerställa tillräcklig finansiering

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation av Emelie Wassermann (SD)

1. Att nämnden godkänner Sverigedemokraternas yttrande som svar på remissen.
2. Därutöver anföra följande:

Sverigedemokraterna har i en motion föreslagit att trädmålet ska revideras så att även träd som fälls på grund av sjukdom ska inkluderas. Syftet med detta är att ge stadens nämnder ett skärpt uppdrag för att återplantera almar som har avverkats i almsjukans spår. Förvaltningen konstaterar att påståendet i motionen om att träd som drabbas av almsjuka inte omfattas av trädmålet till viss del är missvisande. Detta med hänvisning till att samtliga träd som inte står på gator, torg eller i anlagda parker är exkluderade från Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd Protokoll nr 8/2024 2024-08-22 trädmålet oaktat sjukdom eller inte. Däremot konstaterar förvaltningen att det inom staden saknas särskilda medel för att genomföra denna typ av kompensationsplanteringar. Förvaltningen konstaterar vidare att avsaknaden av medel blir extra kännbart när stora trädbestånd behöver tas ned samtidigt, vilket kan leda till att träd inte ersätts även om det står i konflikt med trädmålets intentioner. Varje nämnd har finansieringsansvaret inom ordinarie budget samtidigt som trafiknämndens särskilda medel för sjuka almar inte inkluderar återplantering. Alla borttagna almar kan inte ersättas av nya vilda träd och därför behöver kommunfullmäktige följa upp och förtydliga återplanteringsuppdraget samt säkerställa tillräcklig finansiering.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation av Pär Gustavsson (SD)

1. Att förvaltningens förslag till beslut avslås.
2. Att Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd föreslår att kommunstyrelsen rekommenderar kommunfullmäktige att bifalla Sverigedemokraternas motion i sin helhet.
3. 3. Att därutöver anföra följande:
Motionärerna lyfter en osäkerhet kring om stadsdelarna har tillräckliga resurser för att bekämpa almsjukan, vilket gör att frågan bör utredas. Eftersom det är stadsdelarna som ansvarar för parkytorna, är det viktigt att säkerställa att de har tillgång till de medel som krävs för att hantera almsjukan effektivt. Motionens förslag om ersättningsträd behöver också beaktas. I den mån det är möjligt bör sjuka almar ersättas med nya almar och planteras på samma plats där det sjuka trädet fällts.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation av Liliane Åkerlund (SD)

Att tillstyrka motionen i sin helhet.